

(२) जैवविविधता (२)

- ३) जैवविविधता - भारतातील संकल्पना, प्रकार, वन्यजीव आणि वनस्पती
४) अभयारण्ये आणि राष्ट्रीय उद्याने, व्याघ्र प्रकल्प, पर्यावरण कायदे
अभयारण्ये आणि राष्ट्रीय उद्याने
व्याघ्र प्रकल्प
पर्यावरण कायदे

३) जैवविविधता - भारतातील संकल्पना, प्रकार, वन्यजीव आणि वनस्पती

- १) १९९९ साली मानवी लोकसंख्या किती होती ?

१) ४ अब्ज २) ५ अब्ज ३) ६ अब्ज ४) ३ अब्ज

- 1) How much was the human population in 1999 ?

1) 4 billion 2) 5 billion 3) 6 billion 4) 3 billion

- २) ऑयस्टर प्रजातींच्या त्यांच्या तापमान सहनशीलतेसंदर्भात योग्य जोड्या जुळवा.

प्रजाती

तापमान सहिष्णुता (°C)

a) क्रॅसोस्ट्रिया अँग्युलॅटा (पोर्तुगीज ऑयस्टर)	i) १८.४ - ३४.०
b) क्रॅसोस्ट्रिया रायझोफोरा (मॅन्ग्रोव्ह ऑयस्टर)	ii) २५-३५
c) ऑस्ट्रिया एड्युलिस (फ्लॅट ऑयस्टर)	iii) १५-२५
d) क्रॅसोस्ट्रिया इराडेली (स्लिपर ऑयस्टर)	iv) ४-२२

पर्यायी उत्तरे :

- १) a-i, b-iv, c-ii, d-iii २) a-ii, b-iii, c-iv, d-i
३) a-iii, b-i, c-iv, d-ii ४) a-iv, b-i, c-ii, d-iii

- 2) Match the pairs of oyster species with their temperature tolerance.

Species

Temperature tolerance (°C)

a) Crassostrea angulata (Portuguese oyster)	i) 18.4 - 34.0
b) Crassostrea rhizophorae (Mangrove oyster)	ii) 25-35
c) Ostrea edulis (Flat oyster)	iii) 15-25
d) Crassostrea eradelie (Slipper oyster)	iv) 4-22

Options :

- 1) a-i, b-iv, c-ii, d-iii 2) a-ii, b-iii, c-iv, d-i
3) a-iii, b-i, c-iv, d-ii 4) a-iv, b-i, c-ii, d-iii

- ३) आयची द्विविविधता लक्ष्य :

- अ) ५ धोरणात्मक उद्दिष्टे असणे
ब) ४० लक्ष्ये असणे
क) २०११-२०२० साठी आहेत
वरीलपैकी कोणते/बरोबर आहेत ७

- १) फक्त (अ) २) फक्त (ब) ३) फक्त (अ) आणि (ब) ४) फक्त (अ) आणि (क)

3) Aichi Biodiversity targets :

- a) to have 5 strategic goals
- b) to have 40 targets
- e) are for 2011-2020

Which of the above is/are correct ?

- 1) Only (a) 2) Only (b) 3) Only (a) and (b) 4) Only (a) and (c)

४) महाराष्ट्रातील वनांचे प्रकार व त्या प्रदेशातील वार्षिक पर्जन्यमान यांच्या योग्य जोड्या लावा.

वनांचे प्रकार

वार्षिक पर्जन्यमान

अ) उष्णकटीबंधीय सदाहरीत वने	I) २०० ते २५० से. मी.
ब) उष्णकटीबंधीय निमसदाहरीत वने	II) ३५० ते ४०० से.मी.
क) उष्णकटीबंधीय आर्द्र पानझडी वने	III) २५० ते ३०० से.मी.
ड) उप उष्णकटीबंधीय सदाहरीत वने	IV) १२५ ते २०० से.मी.

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
१)	III	I	IV	II
२)	III	I	II	IV
३)	II	I	III	IV
४)	IV	III	I	II

4) Match the correct pairs of types of Forest and Annual rainfall of that region in Maharashtra.

Types of Forest

Annual Rainfall

Tropical evergreen forest	I. 200 to 250 cms
Tropical semi-evergreen forest	II. 350 to 400 cms
Tropical wet deciduous forest	III. 250 to 300 cms
Sub-Tropical evergreen forest	IV. 125 to 200 cms

Answer Options :

	A	B	C	D
1)	III	I	IV	II
2)	III	I	II	IV
3)	II	I	III	IV
4)	IV	III	I	II

५) जोड्या जुळवा.

अ

ब

- a) पादप/वनस्पती जैवसंरक्षित पातळी-१
- b) पादप/वनस्पती जैवसंरक्षित पातळी-२
- c) पादप/वनस्पती जैवसंरक्षित पातळी-३
आणि तीनच्या वरील

- i) जननिकदृष्ट्या अभियांत्रिकी पादप/वनस्पती
- ii) ज्या संशोधनात वापरासाठी संरक्षित असणाऱ्या पादपांच्या/वनस्पतीच्या खाद्यवापरासाठी सुयोग्य असणाऱ्या पादपांच्या डी.एन.ए.चे सादरीकरण समाविष्ट आहे.
- iii) तणांच्या बरोबर योग्य संकरण होऊ शकणाऱ्या जी. इ. पादपांचे संशोधन व विकास कार्य

पर्यायी उत्तरे :

(a) (b) (c)

- 1) (iii) (ii) (i)
- 2) (iii) (i) (ii)
- 3) (i) (ii) (iii)
- 4) (ii) (iii) (i)

5) Match the following :

A

- a) Plant Biosafety level 1
- b) Plant Biosafety level 2
- c) Plant Biosafety level 3 and above 3

B

- i) Genetically engineered plants involving biopharming experiments
- ii) Research involving plants with introduction of DNA from plants safe for consumption
- iii) R&D work with GE plants that may be capable of interbreeding with weeds

Answer Options :

(a) (b) (c)

- 1) (iii) (ii) (i)
- 2) (iii) (i) (ii)
- 3) (i) (ii) (iii)
- 4) (ii) (iii) (i)

- ६) भारतात एकूण २० कृषी-परिस्थितिकी विभाग तयार केलेले आहेत. त्यापैकी सहा कृषी-परिस्थिकी विभाग महाराष्ट्रात येतात, तर महाराष्ट्रातील कोणत्या भागाचा समावेश 'अॅग्रो-इकोरिजन नं. १९' मध्ये होतो ?
- अ) कोकणातील तांबड्या व जांभ्या मृदेचा भाग
 - ब) चंद्रपूर व गडचिरोली जिल्ह्यातील तांबूस मृदेचा भाग
 - क) गडचिरोली जिल्ह्याचा पूर्व भाग
 - ड) धुळे, नंदुरबार, जळगाव जिल्हे व अमरावतीचा जिल्ह्याचा धारणी तालुका

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त अ २) अ आणि ब ३) अ, ब आणि क ४) अ, ब, क आणि ड

- 6) A total 20 Agro-ecological Divisions have been created in India. Out of them, six Agro-ecological Divisions are located in Maharashtra, so which part of Maharashtra is included in 'Agro-eco Region No. 19' ?
- a) Red and laterite soil part of Konkan
 - b) Red soil part in Chandrapur and Gadchiroli districts
 - c) East part of Gadchiroli district
 - d) Dhule, Nandurbar, Jalgaon districts and Amravati district's Dharni Taluka

Answer options :

- 1) Only a 2) a and b 3) a, b and c 4) a, b, c and d

- ७) सर्व जीवांमध्ये घटकासाठी पर्यावरणीय किमान आणि कमाल असते अशी व्याख्या करणारा कायदा आहे:
१) लाइबिगचा किमान कायदा
२) शेल्फर्डचा सहिष्णुतेचा कायदा
३) डायनॅमिझमचा सिद्धांत
४) थर्मोडायनामिक्सचा सिद्धांत
- 7) The law which defines that all organisms have an ecological minimum and maximum for a factor is :
1) Liebig's law of Minimum
2) Shelford's law of Tolerance
3) Principle of Dynamism
4) Principle of Thermodynamics
- ८) मोठ्या आणि यादृच्छिकपणे वीण (panmictic) लोकसंख्येतील विविध प्रकारच्या जीन्स आणि एलिल्सची सापेक्ष वारंवारता उत्परिवर्तन, निवड आणि जनुक प्रवाहाच्या अनुपस्थितीत पिढ्यान्पिढ्या स्थिर राहते. हे विधान लोकप्रिय म्हणून ओळखले जाते:
१) मेंडेलचा पृथक्करणचा नियम
२) हार्डी-वेनबर्ग समतोल
३) डार्विनचा नैसर्गिक निवडीचा सिद्धांत
४) लामार्कचा सिद्धांत
- 8) "The relative frequencies of various kinds of genes and alleles in a large and randomly mating (panmictic) population tend to remain constant from generation to generation in the absence of mutation, selection and gene flow". This statement is popularly known as:
1) Mendel's law of segregation
2) Hardy-Weinberg equilibrium
3) Darwin's theory of natural selection
4) Lamarck's theory
- ९) कोणी म्हटले की, पंजाबमधील 'हरितक्रांती' हा काही चमत्कार नाही, साठच्या दशकाच्या मध्यात त्याच्या यशासाठी खालील पूर्व-आवश्यकता अस्तित्वात असल्यामुळेच ते घडले :
a) जमीन एकत्रीकरण आणि समतलीकरण.
b) मालकीची शेती ज्यामुळे जमिनीत दीर्घकालीन भागीदारी होते.
c) ग्रामीण संसूचन आणि
d) ग्रामीण विद्युतीकरण
- पर्यायी उत्तरे :**
१) नॉर्मन बोरलॉग
२) एम. एस. स्वामिनाथन
३) हुनमंथय्या राव
४) लाल बहादूर शास्त्री
- 9) Who stated that, the 'Green Revolution' in Punjab is not a miracle. It happened only because the following pre-requisiter for its success existed in the mid-sixties :
a) Land consolidation and levelling
b) Owner cultivation resulting in a long-term stake in land
c) Rural Communication and
d) Rural electrification
- Answer Options :**
1) Norman Borlaug
2) M.S. Swaminathan
3) Hanumantha Rao
4) Lal Bahadur Shastri
- १०) २०१६ - १७ च्या आकडेवारीनुसार महाराष्ट्रातील आदिवासी जिल्ह्यातील अतिघनदाट वनाच्छादनाचे प्रमाणानुसार जिल्ह्यांचा उतरता क्रम ओळखा.
१) गडचिरोली, गोंदिया, नांदेड, चंद्रपूर
२) चंद्रपूर, नांदेड, गोंदिया, गडचिरोली
३) गोंदिया, नांदेड, चंद्रपूर, गडचिरोली
४) गडचिरोली, चंद्रपूर, गोंदिया, नांदेड

- 10) According to 2016-17 data, arrange the Tribal districts of Maharashtra in descending order in terms of area under very dense forest cover.
- 1) Gadchiroli, Gondia, Nanded, Chandrapur 2) Chandrapur, Nanded, Gondia, Gadchiroli
3) Gondia, Nanded, Chandrapur, Gadchiroli 4) Gadchiroli, Chandrapur, Gondia, Nanded

- ११) महाराष्ट्रात सर्वात कमी वनांचे क्षेत्र असणारा जिल्हा कोणता ?

अ) नाशिक ब) चंद्रपूर क) कोल्हापूर ड) लातूर

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त अ २) फक्त क ३) फक्त ब ४) फक्त ड

- 11) Which district has the minimum forest area in Maharashtra ?

a) Nashik b) Chandrapur c) Kolhapur d) Latur

Answer Options :

1) Only a 2) Only c 3) Only b 4) Only d

- १२) जून २०२३ मध्ये महाराष्ट्रात प्रथमच दिसलेले रामबुटनचे झाड हे मूलतः खालीलपैकी कोणत्या ठिकाणचे आहे ?

१) मालदीव २) इंडोनेशिया ३) सेशल्स ४) मॉरिशस

- 12) The Rambutan tree, which was spotted in Maharashtra for the first time in June 2023, is indigenous to which of the following places?

1) Maldives 2) Indonesia 3) Seychelles 4) Mauritius

- १३) प्रवेश आणि लाभ-वाटप _____ अंतर्गत तयार केले गेले.

१) बर्न कन्व्हेन्शन २) वन्यजीव (संरक्षण) कायदा ३) नागोया प्रोटोकॉल ४) पर्यावरण संरक्षण कायदा

- 13) Access and benefit-sharing' was formulated under the _____.

1) Bern Convention 2) Wild Life (Protection) Act
3) Nagoya Protocol 4) Environmental Protection Act

- १४) खालीलपैकी कोणता मानववंशशास्त्राचा उपविभाग नाही ?

१) सामाजिक-सांस्कृतिक २) भाषाशास्त्र ३) जैविक ४) ओडोन्टोलॉजी

- 14) Which of the following is NOT a subsection of anthropology?

1) Socio-cultural 2) Linguistics 3) Biological 4) Odontology

- १५) लोकांची जैवविविधता नोंदवही खालील स्तरावर तयार केली जावीत:

अ) राष्ट्रीय जैवविविधता प्राधिकरण

ब) राज्य जैवविविधता मंडळ

क) जैवविविधता व्यवस्थापन समिती

उत्तर पर्याय:

१) (अ), (ब) आणि (क) २) फक्त (अ) आणि (ब) ३) फक्त (ब) ४) फक्त (क)

- 15) People's Biodiversity Registers are to be prepared at the level of :

a) National Biodiversity Authority

b) State Biodiversity Board

c) Biodiversity Management Committee

Answer options :

1) (a), (b) and (c) 2) Only (a) and (b) 3) Only (b) 4) Only (c)

- १६) विदेशी जलचर प्रजातींची निवड ही रोगाचा प्रसार आणि ला उदभवणाऱ्या संभाव्य धोक्यासह परस्पर संवादाच्या दृष्टीने पर्यावरणीय धोका निर्माण करू शकते.
- १) अनुवांशिक दुषितता; मूळ प्लाझम
२) जिवाणू; अवयव
३) बुरशीजन्य; पाणी शरीर
४) अवयव; मानवी शरीर
- 16) Introduction of exotic aquatic species may pose risk in terms of disease introduction and ecological interaction with possible threat to
- 1) Genetic contamination; native plasm
2) Bacterial; organ
3) Fungal; water body
4) Organ; human body
- १७) खालीलपैकी कोणता घटक हा माशांच्या आहारातील सूक्ष्म अन्न मूलद्रव्य नाही ?
- १) कोबाल्ट
२) सल्फर
३) फ्लोरिन
४) निकेल
- 17) Which of the following is not a micro-element of fish feed ?
- 1) Cobalt
2) Sulphur
3) Fluorine
4) Nickel
- १८) कोणत्या प्रकारचे फिशफीड अॅडिटीव्ह, फीड मिश्रण, पेलेट्स म्हणून एकत्र ठेवतात ?
- १) कोगुलंट
२) बाइंडर
३) रॉगेज
४) सायलेज
- 18) Fish feed additives that hold feed mixtures together as pellets.
- 1) Coagulant
2) Binder
3) Roughage
4) Silage
- १९) वनस्पती जगतातील सर्वात मोठे चे फूल आहे.
- १) टायटन अरम
२) सूर्यफूल
३) कमळ
४) रॅफ्लेसिया अरनोल्डी
- 19) The biggest flower in the plant kingdom is
- 1) Titan arum
2) Sunflower
3) Lotu
4) Rafflesia arnoldi
- २०) व्हॉरमॉट विश्वविद्यालय आणि टफ्ट्स विश्वविद्यालयाच्या संघांनी बनविलेली स्वयंप्रतिकरणीय सजीव यंत्रमानव (रोबो) आणि आफ्रिकी नखरी बेडकाच्या पेशींचा आहे.
- १) शुक्रपेशी आणि बीजांड
२) हृदयी आणि त्वचा
३) केशरू आणि रक्त
४) आस्थिजनक पेशी आणि आस्थिशोषक पेशी
- 20) Xenobots or self replicating living robots built by the University of Vermont and team at Tufts University consists of and cells of the African clawed frog.
- 1) Spermatozoa and ova
2) Cardiac and skin
3) Neural and blood
4) Osteoblasts and osteoclasts
- २१) अलीकडे फैलाव झालेला गायीगुरांमधील त्वचेचा गुठळी रोग असणाऱ्या विषाणूंमुळे झाला आहे.
- १) एकल पट्ट रेखीय आर. एन. ए.
२) दुहेरी पट्ट रेखीय आर. एन. ए.
३) एकल पट्ट रेखीय डी. एन. ए.
४) दुहेरी पट्ट रेखीय डी. एन. ए.
- 21) The recent outbreak of the lumpy skin disease in cattle is caused by a containing virus.
- 1) Single stranded linear RNA
2) Double stranded linear RNA
3) Single stranded linear DNA
4) Double stranded linear DNA

- २२) यांना जैवसंरक्षण मूल्यांकन करण्यापासून सूट देण्याचे दि. ३०.३.२०२२ चे जापन भारत सरकारच्या वातावरण वने आणि हवामान बदल मंत्रालयाने जाहीर केले.
- १) ज्यात परकीय जीन नाहीत असे संपादित पादप/वनस्पती संजीन
 - २) ज्यात परकीय जीन निवेशित केले आहेत असे पादप/वनस्पती
 - ३) ज्यात संजीन तपासणी केलेली आहे असे प्रोबायोटिक्स
 - ४) जननिकदृष्ट्या परिवर्तित केलेली केल्वे
- 22) In a memorandum dated March 30, 2022 India's Ministry of Environment Forest and Climate change announced exemption of from Biosafety assessment.
- 1) Genome edited plants without foreign genes
 - 2) Plants with foreign gene inserts
 - 3) Genome edited probiotics
 - 4) Genetically modified kelps
- २३) वर्चस्वाचे मोजमाप म्हणून सामान्यतः मूल्यमापन केलेल्या वनस्पतीचे वैशिष्ट्य आहे:
- १) बायोमास
 - २) बेसल क्षेत्र
 - ३) कॅनोपी क्षेत्र
 - ४) वरील सर्व
- 23) The characteristic of a vegetation commonly evaluated as a measure of dominance is:
- 1) Biomass
 - 2) Basal area
 - 3) Canopy area
 - 4) All of the above
- २४) जिओडेटिक कंट्रोल नेटवर्क, टोपोग्राफिक बेस आणि ग्राफिकल आच्छादन या विविध श्रेणी आहेत:
- १) भूवैज्ञानिक डेटा
 - २) भौगोलिक डेटा
 - ३) भूमितीय डेटा
 - ४) गुगल डेटा
- 24) Geodetic control network, topographic base and graphical overlays are various categories of :
- 1) Geoscientific data
 - 2) Geospatial data
 - 3) Geometric data
 - 4) Google data
- २५) भारताच्या राष्ट्रीय जैवविविधता प्राधिकरण (NBA) बद्दल खालील विधाने विचारात घ्या:
- अ) KH ची स्थापना २००३ मध्ये झाली.
 - ब) याचे मुख्यालय चेन्नई येथे आहे.
 - क) ही एक वैधानिक संस्था आहे.
- वरीलपैकी कोणती विधाने बरोबर/आहेत ?
- १) फक्त (अ)
 - २) फक्त (ब)
 - ३) फक्त (अ) आणि (क)
 - ४) वरील सर्व
- 25) Consider the following statements about National Biodiversity Authority (NBA) of India :
- a) KH was established in 2003.
 - b) Its headquarters is in Chennai.
 - c) It is a statutory body.
- Which of the above statements is/are correct ?
- 1) Only (a)
 - 2) Only (b)
 - 3) Only (a) and (c)
 - 4) All of the above
- २६) खालील पैकी कोणता घटक प्रवाळ कीटकांच्या वाढीला कारणीभूत आहे ?
- १) सागर जलाचे अधोवहन
 - २) सागर जलाचे उर्ध्ववहन
 - ३) सागर जलाचे तळप्रवाह
 - ४) औष्णिकक्षारतामूलक प्रवाह
- 26) Which of the following factor is responsible for low coral growth ?
- 1) Downwelling of sea water
 - 2) Upwelling of sea water
 - 3) Under current of sea water
 - 4) Thermohaline current

२७) खालील विधाने पहा :

अ) घातक कचरा मृदेमध्ये टाकल्यामुळे जैवविविधता कमी होते.

ब) नद्यांमध्ये वारंवार पूर येण्यामागे वृक्षतोड कारणीभूत आहे.

क) फ्रान्सिस्को मॅंडझ यांच्या ऊर्जा क्षेत्रातील कार्यामुळे त्यांना 'अॅमेझॉन गांधी' म्हणून संबोधतात.

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त विधान क बरोबर आहे

२) फक्त विधान अ बरोबर आहे

३) फक्त विधान अ आणि ब बरोबर आहेत

४) विधान अ, ब आणि क बरोबर आहेत.

27) Observe the following statements :

A. There is loss of bio-diversity due to dumping of toxic waste into soil.

B. Deforestation is responsible for frequent floods in river.

C. Fransisco Mendez was known as 'Amazon Gandhi' due to his work in energy field.

Answer Options :

1) Only statement C is correct

2) Only statement A is correct

3) Only statement A and B are correct

4) Statement A, B and C are correct

२८) महाराष्ट्रात सर्वात जास्त वनक्षेत्र खालीलपैकी कोणत्या वनांनी व्यापलेले आहे ?

a) पानगळ वने

b) रुंदपर्णी वने

c) दलदलीची वने

d) काटेरी वने

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (a)

२) फक्त (d)

३) (a), (b) आणि (d)

४) वरील सर्व

28) Which of the following forests occupies the largest area in Maharashtra ?

a) Deciduous Forests

b) Broadleaf Forests

c) Swamp Forests

d) Thorn Forests

Answer options :

1) Only (a)

2) Only (d)

3) (a), (b) and (d)

4) All above

२९) पुनर्वसन, लिप्यंतरण, रेडिओ-कॉलरिंग इत्यादीसाठी प्राण्याला शांत करण्याची प्रक्रिया. डार्ट गन वापरणे म्हणून ओळखले जाते:

१) विषबाधा

२) शांतता

३) विद्युत दाब

४) रडारपिंग

29. The process of sedating an animal for rehabilitation, translocation, radio-collaring, etc. using a dart gun is known as:

1) poisoning

2) tranquillising

3) electrocution

4) radartapping

३०) लहान लोकसंख्येपेक्षा जवळच्या व्यक्ती एकमेकांशी सोबती करतात तेव्हा _____ होतो.

१) इनब्रीडिंग

२) आउटब्रीडिंग

३) संस्थापक प्रभाव

४) कथ समतोल

30) When closely related individuals mate with each other over a smaller population size, it leads to _____.

1) Inbreeding

2) Outbreeding

3) Founder effect

4) HW equilibrium

३१) प्रजातींच्या ओळखीसाठी, वैज्ञानिक समुदायाद्वारे प्रमाणित आणि व्यापकपणे स्वीकारलेल्या प्रजातींची पुष्टी करण्यासाठी खालीलपैकी कोणते तंत्र वापरले जाते ?

१) जीनोटाइपिंग

२) जेल-आधारित प्रजाती ओळख

३) डीएनए अनुक्रम

४) आरटी-पीसीआर आधारित ओळख

३८) खालीलपैकी वनस्पतींचे रोग व त्यांचे कारकजीव यांची अयोग्य जोडी ओळखा.

वनस्पती रोग

कारक जीव

१) लिंबूवर्गीय कॅंकर	झान्थोमोनास सिट्राय
२) गव्हावरील तांबेरा	पक्सिनिया ग्रॅमिनीस ट्रिटीसाय
३) बाजरीवरील अरगट	सरकोस्पोरा परसोनॅटा
४) ऊसाचा लाल कुज रोग	कोलिटोट्रायकम फल्कॅटम्

38) Identify the wrong pair of plant disease and it's causal organism.

Plant disease

Causal Organism

1) Citrus canker	Xanthomonas citri
2) Rust of Wheat	Puccinia graminis tritici
3) Ergot of bajra	Cercospora Personata
4) Red rot of sugarcane	Colletotrichum fulcatum

३९) पिकाच्या उत्पादनावर दुष्काळाचा (पाण्याचा ताण) प्रतिकूल परिणाम कमी करण्यासाठी योग्य व्यवस्थापन (उपाय) सुचवा ?

a) सेंद्रिय भरखते वापरा	b) आच्छादनाचा वापर
c) पाण्याचा ताण/कमतरता सहन करणारी पिके घेणे	d) सघन पीक पद्धती

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a) फक्त २) (b) आणि (d) फक्त ३) (a), (b) आणि (c) फक्त ४) वरील सर्व

39) Suggest suitable management practices to mitigate the adverse effect of drought on crop production :

a) Apply bulky organic manures	b) Use of mulches
c) Growing drought resistant crops	d) Intensive cropping system

Answer Options :

- 1) (a) only 2) (b) and (d) only 3) (a), (b) and (c) only 4) All of the above

४०) भारतात या क्षेत्रात सुधारणा करण्याकरिता हरित क्रांतीची सुरुवात करण्यात आली :

a) वारंवार पडणारा दुष्काळ	b) वित्ताची कमतरता
c) उच्च उत्पादकता	d) भूक आणि दारिद्र्य निर्मूलन

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a) आणि (b) पर्याय योग्य आहेत. २) (c) आणि (d) पर्याय योग्य आहेत.
३) (b), (c) आणि (d) पर्याय योग्य आहेत. ४) (a), (b) आणि (d) पर्याय योग्य आहेत.

40) The 'Green Revolution' was launched in India as to improve in the fields of :

a) Frequent famines	b) Lack of finance
c) High productivity	d) To alleviate hunger and poverty

Answer Options :

- 1) (a) and (c) alternatives are correct 2) (c) and (d) alternatives are correct
3) (b), (c) and (d) alternatives are correct 4) (a), (b) and (d) alternatives are correct

४१) पुढीलपैकी कोणते एक 'हरितक्रांती'शी संबंधित नाही?

a) नवीन कृषी धोरण

b) कृषी वनीकरण तंत्रज्ञान

c) आधुनिक कृषी तंत्रज्ञान

d) बियाणे-खते-पाणी तंत्रज्ञान

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (a) आणि (b) २) फक्त (b)

३) फक्त (c) आणि (4) ४) फक्त (d)

41) Which one of the following is not related to the 'Green Revolution' ?

a) New Agricultural strategy

b) Agroforestry technology

c) Modern Agricultural technology

d) Seed-fertiliser-water technology

Answer Options :

1) Only (a) and (b) 2) Only (b)

3) Only (c) and (d) 4) Only (d)

४२) राष्ट्रीय डेरी विकास बोर्डाचे बहुविध अंडोत्सर्गी भ्रूण स्थानांतरण तंत्रज्ञाने ऊर्ध्व दर्जाच्या दुग्धदेयक पशूंच्या माद्यांचे प्रजननाचे प्रमाण वाढते. या तंत्रातील प्रक्रियेत या समान क्रिया असणाऱ्या संप्रेरकाचे टोचण केले जाते.

१) एपिनेफ्रीन

२) ऑक्सिटोसिन

३) पुटक उद्दीपीत करणारे संप्रेरक

४) इस्ट्रोजेन

42) National dairy development board's multiple ovulation embryo transfer technology increases reproduction rate of superior female dairy animals. This technique involves administration of hormones with like activity.

1) Epinephrine

2) Oxytocin

3) Follicle stimulating hormone

4) Estrogen

४) अभयारण्ये आणि राष्ट्रीय उद्याने, व्याघ्र प्रकल्प, पर्यावरण कायदे

अभयारण्ये आणि राष्ट्रीय उद्याने

१) जोड्या लावा.

संस्था

स्थापना वर्ष

अ) भारतीय वन्यजीव संस्था (Wildlife Institute of India)

i) मे १९८२

ब) बॉम्बे नॅचरल हिस्ट्री सोसायटी (Bombay Natural History Society)

ii) सप्टेंबर १८८३

क) राष्ट्रीय व्याघ्र संवर्धन प्राधिकरण (National Tiger Conservation Authority -NTCA)

iii) एप्रिल १९६१

ड) जागतिक वन्यप्राणी निधी (World Wide Fund for Nature)

iii) डिसेंबर २००५

पर्यायी उत्तरे :

अ ब क ड

१) i ii iv iii

२) ii iv iii i

३) i iv ii iii

४) iv i iii ii

1) Match the pairs.

Institute	Year
a) Wildlife Society of India	i) May 1982
b) BOMBAY NATURAL HISTORY SOCIETY	ii) September 1883
c) National Tiger Conservation Authority	iii) April 1961
d) World Wildlife Fund	iv) December 2005

Answer Options:

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	i	ii	iv	iii
2)	ii	iv	iii	i
3)	i	iv	ii	iii
4)	iv	i	iii	ii

2) २०२२ पर्यंत, भारतीय राज्यांमधील वन्यजीव अभयारण्यांच्या संख्येनुसार महाराष्ट्र क्रमांकावर आहे.

१) पहिला २) दुसरा ३) तिसरा ४) चौथा

2) As of 2022, Maharashtra holds rank in terms of number of wildlife sanctuaries in Indian States.

1) 1st 2) 2nd 3) 3rd 4) 4th

३) भौगोलिक क्षेत्रफळाच्यादृष्टीने भारतातील जीवावरण आरक्षित स्थळे चढत्या क्रमाने लावा.

१) निलगिरी, नंदादेवी, सुंदरबन, मानारचे आखात २) नंदादेवी, निलगिरी, सुंदरबन, मानारचे आखात
३) मानारचे आखात, नंदादेवी, निलगिरी, सुंदरबन ४) सुंदरबन, निलगिरी, नंदादेवी, मानारचे आखात

3) Arrange the biosphere reserve sites in India in ascending order according to geographical area.

1) Nilgiri, Nanda Devi, Sunderban, Gulf of Mannar
2) Nanda Devi, Nilgiri, Sunderban, Gulf of Mannar
3) Gulf of Mannar, Nanda Devi, Nilgiri, Sunderban
4) Sunderban, Nilgiri, Nanda Devi, Gulf of Mannar

४) महाराष्ट्रातील खालील अभयारण्याच्या जोड्यांपैकी कोणती जोडी योग्य नाही ?

अभयारण्य- जिल्हे

a) रेहकुरी- अहमदनगर b) नागझिरा- अमरावती c) गवताळा- औरंगाबाद d) माळढोक- सोलापूर

पर्यायी उत्तरे :

१) (a) आणि (b) २) फक्त (b) ३) फक्त (c) ४) (a) आणि (c)

4) Which of the following pair of Sanctuaries in Maharashtra is not true ?

Sanctuaries - District

a) Rehkuri - Ahmadnagar b) Nagzira - Amravati
c) Gautala - Aurangabad d) Maldhok - Solapur

Answer Options :

1) (a) and (b) 2) only (b) 3) only (c) 4) (a) and (c)

५) योग्य जोड्या जुळवा.

जिल्हा	अभयारण्ये
अ) ठाणे	i) सागशेखर
ब) सांगली	ii) तुंगशेखर
क) गडचिरोली	iii) नरनाळा
ड) अकोला	iv) चपराळा

पर्यायी उत्तरे :

- १) अ - i, ब - ii, क - iii, ड - iv
२) अ - iii, ब - ii, क - i, ड - iv
३) अ - ii, ब - i, क - iv, ड - iii
४) अ - i, ब - iv, क - ii, ड - iii

5) Match the correct pairs.

Districts	Sanctuaries
A) Thane	i) Sagareshwar
B) Sangli	ii) Tungareshwar
C) Gadchiroli	iii) Narnala
D) Akola	iv) Chaparala

Answer options :

- 1) A—i, B—ii, C—iii, D—iv
2) A—iii, B—ii, C—i, D—iv
3) A—ii, B—i, C—iv, D—iii
4) A—i, B—iv, C—ii, D—ii

६) १९७२ चा वन्यजीव संरक्षण कायदा संपूर्ण देशात लागू करण्यात आला पण खालीलपैकी कोणत्या राज्याने तो स्वीकारला नव्हता ?

- १) केरळ
२) महाराष्ट्र
३) जम्मू-काश्मीर
४) मध्य प्रदेश

6) The Wildlife Protection Act of 1972 was implemented throughout the country but which of the following States did not accept it ?

- 1) Kerala
2) Maharashtra
3) Jammu-Kashmir
4) Madhya Pradesh

७) केंद्रीय जलशक्ती मंत्र्यांनी तिसरा राष्ट्रीय जल पुरस्कार जाहीर केला. यामध्ये खालीलपैकी कोणत्या राज्याला प्रथम पारितोषिक मिळाले ?

- १) तामिळनाडू
२) गुजरात
३) हिमाचल प्रदेश
४) उत्तर प्रदेश

7) Union Jal Shakti Minister announced the 3TM National Water Award. Which of the following States got first prize ?

- 1) Tamil Nadu
2) Gujarat
3) Himachal Pradesh
4) Uttar Pradesh

८) योग्य जोड्या लावा.

a) ताडोबा राष्ट्रीय उद्यान	i) चंद्रपूर
b) पंडित जवाहरलाल नेहरू राष्ट्रीय उद्यान	ii) पेंच-नागपूर
c) गुगामाळ राष्ट्रीय उद्यान	iii) अमरावती
d) नवेगाव राष्ट्रीय उद्यान	iv) गोंदिया

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a)-(iii), (b)-(ii), (c)-(i), (d)-(iv)
२) (a)-(i), (b)-(iii), (c)-(ii), (d)-(iv)
३) (a)-(i), (b)-(ii), (c)-(iii), (d)-(iv)
४) (a)-(ii), (b)-(iv), (c)-(iii), (d)-(i)

8) Match the correct pairs :

a) Tadoba National Park	i) Chandrapur
b) Pandit Jawaharlal Nehru National Park	ii) Pench-Nagpur
c) Gugamal National Park	iii) Amravati
d) Navegoan National Park	iv) Gondia

Answer options :

1) (a)-(iii), (b)-(ii), (c)-(i), (d)-(iv)	2) (a)-(i), (b)-(iii), (c)-(ii), (d)-(iv)
3) (a)-(i), (b)-(ii), (c)-(iii), (d)-(iv)	4) (a)-(ii), (b)-(iv), (c)-(iii), (d)-(i)

9) खालील विधाने विचारात घ्या:

अ) सरिस्का हे राजस्थानमधील राष्ट्रीय उद्यान आहे.

ब) सरिस्का हे व्याघ्र प्रकल्प देखील आहे.

क) सरिस्काच्या संरक्षित अभयारण्यात वाघांच्या नुकसानीच्या संकटासाठी टास्क फोर्सची स्थापना करण्यात आली. वरीलपैकी कोणती विधाने बरोबर/आहेत?

- १) फक्त (अ) आणि (क) २) वरील सर्व ३) फक्त (अ) आणि (ब) ४) वरीलपैकी नाही

9) Consider the following statements :

a) Sariska is a National Park located in Rajasthan.

b) Sariska is also a Tiger Reserve.

c) Task Force was established for the crisis of loss of tigers in the protected reserve of Sariska.

Which of the above statements is/are correct ?

- 1) Only (a) and (c) 2) All of the above 3) Only (a) and (b) 4) None of the above

90) २१ व्या शतकाच्या पहिल्या दोन दशकांमध्ये, भारतातील संरक्षित क्षेत्रांची संख्या ५७४ वरून ९८७ पर्यंत वाढली आहे. तथापि, संख्यांमध्ये सर्वाधिक वाढ खालीलप्रमाणे झाली आहे:

अ) नॅशनल पार्क्स ब) वन्यजीव अभयारण्य क) समुदाय राखीव ड) संवर्धन राखीव

वरीलपैकी कोणते/योग्य आहेत?

- १) फक्त (अ) २) फक्त (ब) ३) फक्त (अ) आणि (ब) ४) फक्त (क) आणि (ड)

10) In the first two decades of 21st century, the number of protected areas in India has increased from 574 to 987. However, most of the increase in numbers has taken place in :

a) National Parks

b) Wildlife Sanctuaries

c) Community Reserves

d) Conservation Reserves

Which of the above is/are correct ?

- 1) Only (a) 2) Only (b) 3) Only (a) and (b) 4) Only (c) and (d)

99) सार्वजनिक फायद्यासाठी देखावा, नैसर्गिक आणि ऐतिहासिक वस्तू, वन्यजीव आणि वन्य वनस्पती यांच्या संवर्धनासाठी कायद्याद्वारे समर्पित क्षेत्र नियुक्त करण्यासाठी वापरला जाणारा शब्द आहे, जिथे जीवजंतूंची शिकार करणे आणि वनस्पतींचे संकलन करणे प्रतिबंधित आहे:

- १) पुरातत्व स्थळ २) Ex-situ संवर्धन स्थळ ३) राष्ट्रीय उद्यान ४) संरक्षण विभाग

11) The term used to designate area dedicated by statute for conservation of scenery, natural and historical objects, wildlife and wild vegetation for the benefit of public, where hunting of fauna and collection of flora is prohibited is :

1) Archeological Site

2) Ex-situ Conservation Site

3) National Park

4) Protection Division

- १२) 'निषिद्ध असल्याशिवाय प्रत्येक गोष्टीला परवानगी आहे.' हे विधान त्यांना लागू आहे:
अ) राखीव जंगले ब) संरक्षित जंगले क) गावातील जंगले ड) खाजगी जंगले
भारतीय वन अधिनियम, १९२७ च्या तरतुदीनुसार कोणता पर्याय योग्य आहे/आहेत?
१) फक्त (अ) २) फक्त (ब) ३) दोन्ही (ब) आणि (ड) ४) दोन्ही (अ) आणि (क)
- 12) 'Everything is permitted unless prohibited.' This statement is applicable to :
a) Reserved forests b) Protected forests
c) Village forests d) Private forests
Which option/s is/are correct as per the provisions of the Indian Forest Act, 1927 ?
1) Only (a) 2) Only (b) 3) Both (b) and (d) 4) Both (a) and (c)
- १३) १९७२ मध्ये स्थापन झालेली खालीलपैकी कोणती आंतरराष्ट्रीय संघटना सेंद्रिय शेती संघटना/संस्थेशी संबंधित आहे ?
१) द इन्स्टिट्यूट अँड फॅकल्टी ऑफ ऑर्गॅनिक ऍक्चुअरिज मॅनेजमेंट
२) इंटरनॅशनल फेडरेशन ऑफ ऑर्गॅनिक अँग्रीकल्चर मुव्हमेंट
३) इंटरनॅशनल फॉरवर्ड ऑस्मोसिस असोसिएशन फॉर ऑर्गॅनिक फार्मिंग
४) इंटरनॅशनल इंटीग्रेटेड फॉर्म ऑफ अँग्रीमेंट फॉर ऑर्गॅनिक फार्मिंग
- 13) Which of the following International Organization was established in 1972 for organic farming organisation ?
1) The Institute and Faculty of Organic Actuaries Management
2) International Federation of Organic Agriculture Movement
3) International Forward Osmosis Association for Organic Farming
4) International Integrated Form of Agreement for Organic Farming
- १४) कोणती देखरेख प्रणाली, अन्न सुरक्षेसाठी महत्त्वपूर्ण असलेले धोके ओळखते, मूल्यमापन करते आणि नियंत्रित करते ?
1) ISO 2) HACCP 3) FSSAI 4) BIS
- 14) A monitoring system that identifies, evaluates and controls hazards that are significant for food safety.
1) ISO 2) HACCP 3) FSSAI 4) BIS
- १५) खालीलपैकी कोणते प्राधिकरण हे १००० हेक्टरपेक्षा जास्त क्षेत्र असलेल्या तलावातील मासेमारीसंदर्भात टँक लीज विवादाचे पुनरावलोकन करते ?
१) आयुक्त २) मत्स्यव्यवसाय मंत्री ३) सचिव ४) राज्य माहिती आयुक्त
- 15) Who is the Reviewing Authority for Tank Lease Dispute for tank area above 1000 hectare ?
1) Commissioner 2) Minister of Fisheries
3) Secretary 4) State Information Commissioner

व्याघ्र प्रकल्प

- १) राष्ट्रीय व्याघ्र संवर्धन प्राधिकरणाची स्थापना वन्यजीव (संरक्षण) अधिनियम, १९७२ अंतर्गत _____ मधील दुरुस्तीनुसार करण्यात आली.
१) २००२ २) १९९१ ३) २००६ ४) २०१७
- 1) The National Tiger Conservation Authority was introduced under the Wild Life (Protection) Act, 1972, as per the amendment in the year _____.
1) 2002 2) 1991 3) 2006 4) 2017

- २) मार्च १९९३ मध्ये, जगातील वाघांच्या लोकसंख्येच्या संरक्षणाबद्दल चर्चा करण्यासाठी..... ची स्थापना करण्यात आली.
- १) टायगर प्रिझर्वेशन सोसायटी ऑफ इंडिया
 - २) ग्लोबल टायगर फोरम
 - ३) इंटरनॅशनल युनियन फॉर कॉन्झर्व्हेशन ऑफ नेचर अँड नॅचरल रिसोर्सेस
 - ४) संवर्धन व्याघ्र विशेषज्ञ गट
- 2) India established in March 1993, to discuss about the protection of tiger population in the world.
- 1) Tiger Preservation Society of India
 - 2) Global Tiger Forum
 - 3) International Union for Conservation of Nature and Natural Resources
 - 4) Conservation Tiger Specialist Group

पर्यावरण कायदे

- १) संरक्षित क्षेत्रे च्या तरतुदीनुसार अधिसूचित आणि व्यवस्थापित केली जातात.
- १) वन्यजीव (संरक्षण) कायदा, १९७२
 - २) वन (संरक्षण) कायदा, १९८०
 - ३) वन हक्क कायदा, २००६
 - ४) पर्यावरण (संरक्षण) कायदा, १९८६
- 1) Protected areas are notified and managed under the provisions of the
- 1) Wildlife (Protection) Act, 1972
 - 2) Forest (Conservation) Act, 1980
 - 3) Forest Rights Act, 2006
 - 4) Environmental (Protection) Act, 1986
- २) खालीलपैकी कोणते बरोबर जुळले आहेत?
अधिवेशन	वर्ष
अ) संकटग्रस्त प्रजातींमधील आंतरराष्ट्रीय व्यापारावरील अधिवेशन	— १९७३
ब) जैविक विविधतेचे अधिवेशन	— १९९१
क) आंतरराष्ट्रीय महत्त्वाच्या पाणथळ क्षेत्रावरील अधिवेशन	— १९७१
ड) वन्य प्राण्यांच्या स्थलांतरित प्रजातींचे अधिवेशन	— १९७९
- उत्तर पर्याय:
- १) (अ), (ब) आणि (क) २) (अ), (ब) आणि (ड) ३) (अ), (क) आणि (ड) ४) (ब), (क) आणि (ड)
- 2) Which of the following are correctly matched ?

Convention	Year
a) Convention on International Trade in Endangered Species	— 1973
b) Convention on Biological Diversity	— 1991
c) Convention on Wetlands of International Importance	— 1971
d) Convention on Migratory Species of Wild Animals	— 1979

Answer options :

- 1) (a), (b) and (c) 2) (a), (b) and (d) 3) (a), (c) and (d) 4) (b), (c) and (d)

- ३) महाराष्ट्र प्रकल्प विस्थापित व्यक्तींचे पुनर्वसन अधिनियम, विस्थापित व्यक्तींच्या पुनर्वसनासाठी विविध उपाययोजना प्रदान करतो.
- १) १९५७ २) १९६६ ३) १९७६ ४) १९८७
- 3) The Maharashtra Resettlement of Project Displaced persons Act, provides various measures for the rehabilitation of displaced persons.
- 1) 1957 2) 1966 3) 1976 4) 1987
- ४) भारतातील पर्यावरण संरक्षण कायदा भारताच्या राजपत्रात कोणत्या वर्षी प्रकाशित करण्यात आला ?
- १) मार्च १९८६ २) मे १९७२ ३) मे १९८६ ४) नोव्हेंबर १९८६
- 4) In which year was the Environment Protection Act of India published in the Gazette of India ?
- 1) March 1986 2) May 1972 3) May 1986 4) November 1986
- ५) पर्यावरण संरक्षण कायदांतर्गत एखादा गुन्हा सरकारच्या कोणत्याही विभागाद्वारे केला गेला असेल तर, _____ दोषी मानला जाईल आणि काही अपवाद वगळता त्याच्याविरुद्ध कार्यवाही आणि शिक्षा होण्यास जबाबदार असेल.
- १) त्या विभागाचे मंत्री २) विभागाचे मुख्य सचिव
३) विभाग प्रमुख ४) व्यवस्थापकीय संचालक
- 5) Where an offence under the Environment Protection Act has been committed by any department of Government, the _____ shall be deemed to be guilty and shall be liable to be proceeded against and punished accordingly with few exceptions.
- 1) Minister of that department 2) The Chief secretary of the department
3) Head of the department 4) Managing Director
- ६) रासायनिक अपघात नियम १९९६ नुसार, _____ एक संकट सूचना प्रणाली स्थापित करेल आणि मोठ्या अपघात धोक्याच्या स्थापनेची यादी प्रकाशित करेल.
- १) महानगरपालिका २) राज्य सरकार ३) केंद्र सरकार ४) पोलीस आयुक्त
- 6) As per Chemical Accidents Rules 1996, the _____ shall set up a Crisis Alert System and publish a list of Major Accident Hazard installations.
- 1) Municipal corporation 2) State Government
3) Central Government 4) Police Commissioner
- ७) जेव्हा दोन किंवा अधिक राज्यांचे विधिमंडळे राज्य सूचीतील एखाद्या विषयावर संसदेला कायदे करण्याची विनंती करणारा ठराव संमत करतात, तेव्हा संसद त्या विषयावर नियमन करण्यासाठी कायदे करू शकते. खालीलपैकी कोणता कायदा भारतीय संविधानाच्या वरील तरतुदीशी संबंधित नाही ?
- १) बक्षिस स्पर्धा अधिनियम, १९५५ २) वन्यजीव (संरक्षण) कायदा, १९७२
३) जल (संरक्षण व प्रदूषण नियंत्रण) कायदा, १९७४ ४) वरीलपैकी नाही
- 7) When the legislatures of two or more States pass resolutions requesting the Parliament to enact laws on a matter in the State list, then the Parliament can make laws for regulating that matter. Which of the following laws is not related to above provision of Constitution of India?
- 1) Prize Competition Act, 1955
2) Wildlife (Protection) Act, 1972
3) Water (Prevention and Control of Pollution) Act, 1974
4) None of the above

- ८) खालीलपैकी कोणत्या वर्षी पर्यावरण संरक्षण कायदा भारतात अस्तित्वात आला ?
१) १९८२ २) १९८६ ३) १९८५ ४) १९८९
- 8) In which year Environmental Protection Act came into existence in India ?
1) 1982 2) 1986 3) 1985 4) 1981
- ९) भारतात राष्ट्रीय पर्यावरण धोरण वर्षात लागू करण्यात आले :
१) २००३ २) २००४ ३) २००५ ४) २००६
- 9) The National Environment Policy in India was implemented in the year :
1) 2003 2) 2004 3) 2005 4) 2006
- १०) साचलेल्या पाण्यात मत्स्यपालन करण्याचे धोरण कधी अस्तित्वात आले ?
१) ५ सप्टेंबर, २०१० २) ८ सप्टेंबर, २०१० ३) १८ सप्टेंबर २०१० ४) २८ सप्टेंबर २०१०
- 10) When the policy on Fish Farming in Impounded Waters, came into existence ?
1) 5 Septemebr, 2010 2) 8 September, 2010
3) 18 September, 2010 4) 28 September, 2010
- ११) २०२३ चे वन संवर्धन (सुधारणा) विधेयक, भारतीय सीमेच्या अंतर्गत असलेल्या जमिनीला संरक्षण कायद्यांमधून सवलत देते.
१) १० किमी २) ५० किमी ३) १०० किमी ४) २०० किमी
- 11) The Forest Conservation (Amendment) Bill 2023 exempts land within _____ of India's border from conservation laws.
1) 10 km 2) 50 km 3) 100 km 4) 200 km
- १२) कोणत्या राज्याने पृथ्वीदिन २०२३ च्या अनुषंगाने तीन नवीन 'वन्यजीव संरक्षण रिझर्व्ह' घोषित केले आहेत ?
१) आसाम २) छत्तीसगढ ३) राजस्थान ४) मध्यप्रदेश
12. Which state has declared three new Wildlife Conservation Reserves to coincide with Earth Day 2023?
1) Assam 2) Chhattisgarh 3) Rajasthan 4) Madhya Pradesh
- १३) महाराष्ट्रात खालीलपैकी कोणते क्षेत्र पर्यावरण (संरक्षण) अधिनियम १९८६ च्या तरतुदीनुसार इको-सेन्सिटिव्ह झोन म्हणून घोषित केलेले नाही ?
१) मुंबई महानगर प्रदेश २) इगतपुरी प्रदेश
३) महाबळेश्वर-पाचगणी प्रदेश ४) माथेरान प्रदेश
- 13) Which of the following areas has NOT been declared as an Eco-sensitive Zone under the provision of the Environment (Protection) Act 1986, in Maharashtra?
1) Mumbai Metropolitan region 2) Igatpuri region
3) Mahabaleshwar-Panchgani region 4) Matheran region
- १४) पर्यावरण (संरक्षण) अधिनियम, १९८६ च्या कलम २ (e) नुसार "....." म्हणजे कोणताही पदार्थ, जे त्याच्या रासायनिक किंवा भौतिक-रासायनिक गुणधर्मांमुळे किंवा हाताळणीमुळे मानवांना, इतर जिवंत प्राणी, वनस्पती, सूक्ष्मजीव, मालमत्ता किंवा पर्यावरणास हानी पोहोचविण्यास जबाबदार असतो.
१) अनिश्चित पदार्थ २) धोकादायक पदार्थ ३) दैवी पदार्थ ४) सर्वशक्तिमान पदार्थ

- 18) As provided under section 3 of the Environment Protection Act 1986 central government shall have the power to take all such measures as it deems necessary or expedient for the which of the following purposes?
- 1) Controlling and abating environmental pollution of protecting and improving the quality
 - 2) Of the environment and preventing controlling and abating environmental pollution
 - 3) Improving natural environment
 - 4) Safeguarding the wildlife
- १९) पर्यावरण संरक्षण कायदा १९८६ च्या कलम ११ नुसार, केंद्र सरकार किंवा तिच्याद्वारे अधिकार असलेल्या कोणत्याही अधिकाऱ्याला खालीलपैकी कोणते काम करण्याचा अधिकार असेल?
- १) जागा ताब्यात घेणे
 - २) सांडपाण्याचे नमुने गोळा करणे
 - ३) परिसराची तपासणी करणे
 - ४) विश्लेषणाच्या हेतूने कोणत्याही कारखान्यातील हवा, पाणी, माती किंवा इतर पदार्थांचे नमुने घेणे
- 19) As per section 11 of the Environment Protection Act 1986, the Central Government or any officer empowered by it, shall have power to do which of the following?
- 1) To seize the premises
 - 2) To collect samples of effluents
 - 3) To inspect the premises
 - 4) to take, for the purpose of analysis, samples of air, water, soil or other substance from any factory
- २०) पर्यावरण संरक्षण कायदा, १९८६ च्या खालीलपैकी कोणत्या कलमांतर्गत सरकारी विभागांचे गुन्हे शिक्षापात्र आहेत?
- १) कलम १७
 - २) कलम १९
 - ३) कलम २३
 - ४) कलम २१
- 20) Offences by Government Departments are punishable under which of the following Sections of the Environment Protection Act, 1986?
- 1) Section 17
 - 2) Section 19
 - 3) Section 23
 - 4) Section 21
- २१) पर्यावरण संरक्षण कायदा, १९८६ अंतर्गत परिभाषित केल्यानुसार धोकादायक पदार्थ म्हणजे कोणताही पदार्थ किंवा तयारी, जो त्याच्या रासायनिक किंवा भौतिक-रासायनिक गुणधर्मांमुळे किंवा बँडलिंगमुळे _____ इतर सजीव प्राणी, वनस्पती, सूक्ष्म जीव, मालमत्ता यांना जबाबदार आहे. किंवा पर्यावरण.
- १) मानवी वस्तीला हानी पोहोचवणे
 - २) मानवाची हानी करणे
 - ३) पर्यावरणाला हानी पोहोचवते
 - ४) मानवी प्रजातींना हानी पोहोचवते
- 21) "Hazardous substance" as defined under Environment protection Act, 1986 means any substance or preparation which, by reason of its chemical or physico-chemical properties or bandling, is liable to _____, other living creatures, plant, micro-organism, property or the environment.
- 1) cause harm to human habitat
 - 2) cause harm to human beings
 - 3) cause harm to ecology
 - 4) cause harm to human species

- २२) किनारी मत्स्यपालन प्राधिकरण अधिनियम, २००५ च्या कलम १४ नुसार, जर कोणतीही व्यक्ती नोंदणीशिवाय किनारपट्टीवरील मत्स्यशेती करत असेल तर त्यालावर्षे पर्यंत वाढवलेल्या मुदतीसाठी कारावासाची शिक्षा होईल किंवा दंड जो रु. पर्यंत वाढू शकतो किंवा दोन्ही.
- १) एक वर्ष; रु.२,००,०००
२) पाच वर्षे; २०,००० रु.
३) दोन वर्षे; रु. १०,०००
४) तीन वर्षे; १,००,००० रु.
- 22) As per Section 14 of Coastal Aquaculture Authority Act, 2005, if any person carrying on coastal aquaculture without registration he shall be punishable with imprisonment for a term which may extended to years or with fine which may extend to Rs. or both.
- 1) One years; Rs.2,00,000
2) Five years; Rs.20,000
3) Two years; Rs.10,000
4) Three years; Rs.1,00,000
- २३) महाराष्ट्र मत्स्यव्यवसाय अधिनियम, १९६० हा कायदा महाराष्ट्र राज्यातील मत्स्यव्यवसायसंदर्भातील खालीलपैकी कोणत्या बाबी करण्याचा अधिनियम म्हणून स्पष्ट केला जाऊ शकतो?
- अ) संरक्षण ब) अपग्रेडेशन क) संवर्धन ड) विकास
- पर्यायी उत्तरे :**
- १) अ, ब, क फक्त २) ब, क, ड फक्त ३) अ, क, ड फक्त ४) वरील सर्व
- 23) The Maharashtra Fisheries Act, 1960 can be explained as an Act to provide following of fisheries in the State of Maharashtra.
- a) Protection b) Upgradation c) Conservation d) Development
- Options :**
- 1) a, b, c only 2) b, c, d only 3) a, c, d only 4) all of the above
- २४) भारतीय अंटार्क्टिक विधेयक, २०२२ बदल खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे?
- १) अंटार्क्टिक पर्यावरणाच्या संरक्षणासाठी भारताचे स्वतःचे राष्ट्रीय उपाय असणे हे विधेयकाचे उद्दिष्ट आहे.
२) हे विधेयक लोकसभेने २२ जुलै २०२२ रोजी मंजूर केले आणि १ ऑगस्ट २०२२ रोजी राज्यसभेने मंजूर केले.
३) हे विधेयक अंटार्क्टिक करार, पर्यावरण संरक्षण प्रोटोकॉल (माद्रिद प्रोटोकॉल) अंटार्क्टिक करार आणि अंटार्क्टिक सागरी जीवन संसाधनांच्या संवर्धनावरील कराराच्या अनुषंगाने आहे.
४) हे विधेयक गोठलेल्या महाद्वीपाचे संरक्षण करण्यासाठी भारताला मदत करेल जिथे भारत त्याचे एक संशोधन केंद्र चालवतो आणि अनेक वैज्ञानिक शोधांचा भाग आहे.
- 24) Which of the following statements is INCORRECT about The Indian Antarctic Bill, 2022?
- 1) The Bill aims at having India's own national measures for protecting the Antarctic environment.
2) The Bill was passed by Lok Sabha on 22 July 2022 and was cleared by Rajya Sabha on 1 August 2022.
3) The bill is in pursuant to India's accession to Antarctic Treaty, the Protocol on Environment Protection (Madrid Protocol) to the Antarctic Treaty and to the Convention on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources.
4) The Bill will assist India in protecting the frozen continent where India operates one of its research centres and is part of several scientific explorations.

- २९) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराद्वारे वन्य प्राणी आणि वनस्पतींचे अतिशोषण रोखण्यासाठी, ३ मार्च १९७३ रोजी वॉशिंग्टन येथे एका अधिवेशनावर स्वाक्षरी करण्यात आली.
- १) वन्यजीव संरक्षण कायदा
 - २) युनियन फॉर कॉन्झर्वेशन ऑफ नेचर अँड नॅचरल रिसोर्सेस
 - ३) वर्ल्ड वाइड फंड फॉर नेचर
 - ४) लुप्तप्राय प्रजातींचा आंतरराष्ट्रीय व्यापार
- 29) To prevent over-exploitation of wild fauna and flora through International Trade, a convention on was signed at Washington on 3rd March, 1973.
- 1) Wild Life Protection Act
 - 2) Union for Conservation of Nature and Natural Resources
 - 3) World Wide Fund for Nature
 - 4) International Trade in Endangered Species

उत्तरे - (२) जैवविविधता (२)

३) जैवविविधता - भारतातील संकल्पना, प्रकार, वन्यजीव आणि वनस्पती

१-३	२-३	३-४	४-१	५-४	६-१	७-२	८-२	९-२	१०-४
११-४	१२-२	१३-३	१४-४	१५-४	१६-१	१७-२	१८-२	१९-४	२०-२
२१-४	२२-१	२३-४	२४-२	२५-४	२६-२	२७-३	२८-१	२९-२	३०-१
३१-४	३२-१	३३-१	३४-३	३५-१	३६-१	३७-३	३८-३	३९-३	४०-२
४१-२	४२-३								

४) अभयारण्ये आणि राष्ट्रीय उद्याने, व्याघ्र प्रकल्प, पर्यावरण कायदे

अभयारण्ये आणि राष्ट्रीय उद्याने

१-१	२-१	३-१	४-२	५-३	६-३	७-४	८-३	९-२	१०-४
११-३	१२-२	१३-२	१४-२	१५-२					

व्याघ्र प्रकल्प

१-३	२-२
-----	-----

पर्यावरण कायदे

१-१	२-३	३-३	४-३	५-३	६-३	७-४	८-२	९-४	१०-३
११-३	१२-३	१३-१	१४-२	१५-१	१६-२	१७-३	१८-२	१९-४	२०-१
२१-२	२२-४	२३-३	२४-१	२५-४	२६-४	२७-४	२८-४	२९-४	